

Fenntarthatóság és előremenekülés

Interjú Fabényi Juliával

Dr. Fabényi Julia kilenc éve vezeti a budapesti Ludwig Múzeumot. Ez idő alatt megváltozott a múzeumok szerepe, túl vagyunk egy karanténkorszakon, nyakig az energiaválságban, és gyalogolunk a recesszió felé. Beszélgetésünk során azonban inkább előre, az NFT-k, a fenntarthatóság és a digitális művészet felé tekintettünk.

JJ: Merrefelé tart az általad vezetett Ludwig Múzeum?

Fabényi Julia: Kifejezett elégedettséggel nyugtázom, ha valaki azt mondja, változott a múzeumok szerepe, mert ebben a folyamatban a Ludwig Múzeum az élen járók és irányadók közé tartozik. Már 2013-ban szerepelt a pályázatomban, hogy a kortárs művészeti muzeológiát is ki kell találnunk, mert meggyőződésem volt, hogy előre kell haladnunk, hiszen új médiumok bukkannak fel. Sok kritikát kaptam érte, leintettek, hogy nem fontos a téma, nem ez a szakma legfontosabb ügye. Ehhez képest Kónya Béla restaurátorral megtaláltuk a mediális művészet muzeológiai szempontból feldolgozandó pontjait, és elkezdtük ezt az elengedhetetlen munkát. Béla azóta az Országos Múzeumi Restaurálási és Raktározási Központban (OMRRK) vezető, ami nem is meglepő, hiszen ott a szakmai körülmények utánozhatatlanok. Sokat foglalkoztunk azzal a kérdéskörrel, miként kell megőrizni és restaurálni az új média munkákat, milyen formátumban tároljuk ezeket, hiszen minden egyes átírásnál veszítenek az eredeti állapotukból, minőségükből. Az újabb hordozók folyamatosan a kor látásmódjára adnak egyfajta választ, újabb réteget téve hozzá a munkákhoz. Évtizedek elteltével pontosan tudni fogjuk, hogy valamit mikor másoltunk át az esztétikai elvárások miatt, mert a percepciónak is trendjei vannak, de ehhez tudatosan követni kell a technológia alakulását. Fontosnak tartottam

a hivatalba lépésemkor, de most is, hogy minden új műfaj megszületésére reagáljunk, ebben nem változtam. Ez az új műfaj jelenleg az NFT.

JJ: Miért tartod ilyen fontosnak, hogy rögtön az elején foglalkozzon a múzeum az NFT-vel, hiszen még sok értetlenség övezi, nehéz eligazodni, hogy mi is ez.

FJ: Megjelent a színtéren, művészetnek definiálja magát, tehát foglalkozni kell vele. Természetes fejlődés eredménye az új műfajok megjelenése. Most még csak tanuljuk, tájékozódunk. A bitcoinok és a kriptovaluták

világát sem értjük tökéletesen, de a pénzügyi világból a nálam hozzáértőbbek azt jósolják, hogy a kriptopénzek hamarosan az egész világon elterjednek. És ez nem a távoli jövő. A műtárgy pedig befektetés is. Az NFT újabb platform lesz arra, hogy műtárgybefektetéseket lehessen eszközölni.

JJ: Milyen szerepe lehet az NFT-k világában egy múzeumnak?

FJ: A klasszikus aukciók esetében a múzeum szerepe a legitimáció és a validáció. Ha egy aukción mint múzeum részt veszek, akkor hitelesítem azt a művet, másrészt a

FABÉNYI Julia
Fotó: Valuska Gábor
→

Collect information about you from other publicly available sources.

Something that you don't want anyone to know, maybe you shouldn't be doing it in the first place.

Government agencies around the world regularly request that we remove information from Google products.

on pe da rec de yo

Right to erasure ('right to be forgotten')

Do you accept cookies?

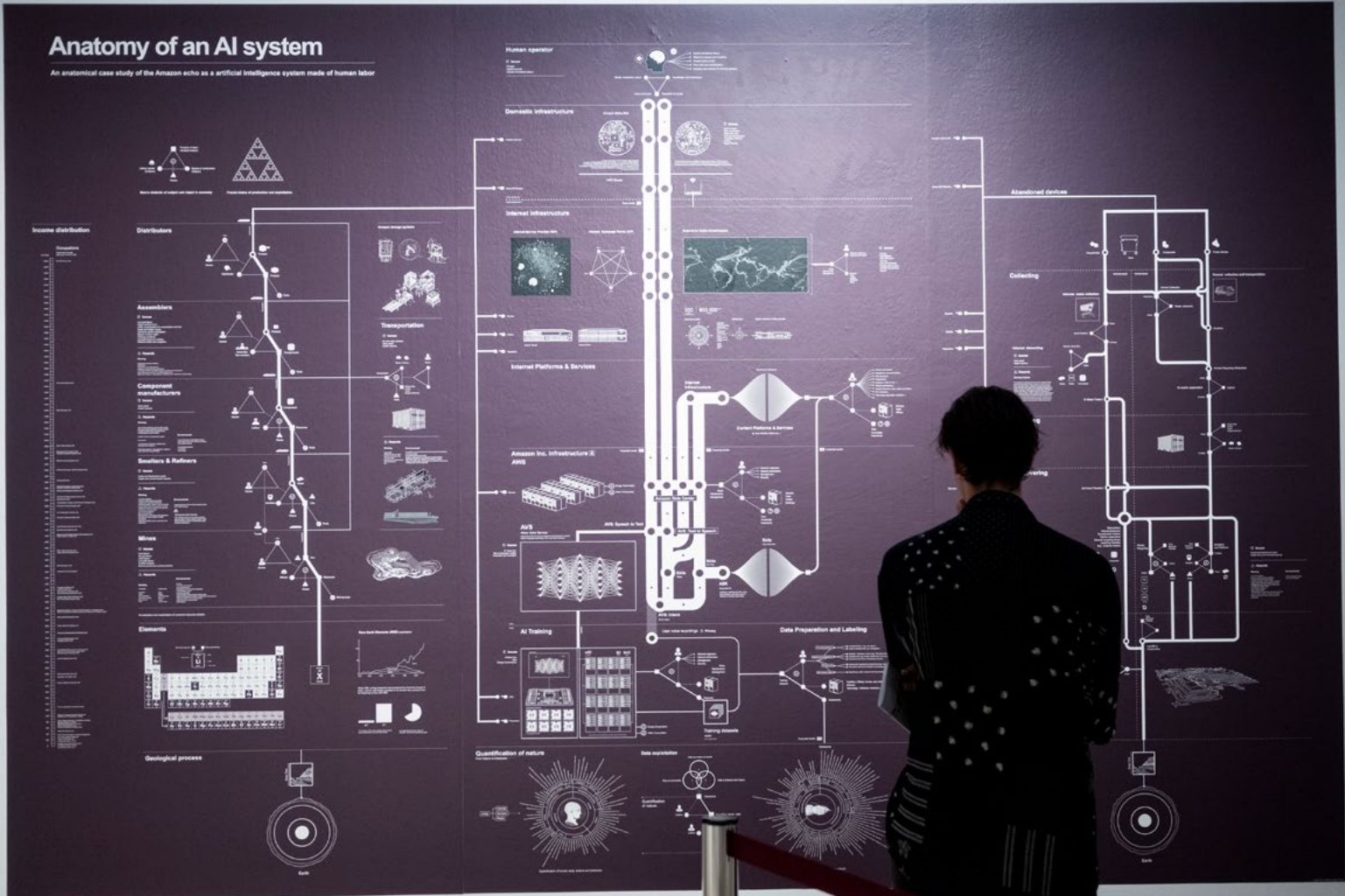
When you use our services, you're trusting us with your information.

Update Notice for Changes in Legal Agreements

The processing of personal data should be designed to serve

We also collect information about how you use features

Wi two aut tion acc

múzeum gyűjteménye viszonyítási pont az érték meghatározásánál. Egyelőre a legheitelesebb NFT-mű az, amit egy múzeum kínál fel, mint mondjuk az Uffizitól Michelangelo *Tondója*. Az nem hamis, nem sokszorosítható, nem ellopható, százszázalékos, tartós érték NFT-formátumban is, sőt lehet, hogy abban még hatványozottabban. Az érték biztosítékát még mindig egy múzeumi műtárgy tudja garantálni. Nem véletlenül kezdtünk bele Fehér Zsuzsanna kolléganóm jóvoltából szeptemberben egy rendezvénysorozatba a BC4LS központtal (Budapest Centre for Long-Term Sustainability - Budapesti Központ a Hosszú Távú Fenntarthatóságért) és a Padmé Alapítvánnyal, amelynek első programja éppen az NFT-kről és a kriptovalutákról szól. A múzeumok és az NFT kapcsolatát is vizsgáltuk. Nagyon érdekes előadást tartott a témában dr. Eike Schmidt, a firenzei Uffizi Képtár igazgatója, aki megosztotta tapasztalatait velünk. Mi is sokat gondolkodunk, hogyan tudnánk a tulajdonunkban lévő művek közül kiválasztani a legmegfelelőbbet egy NFT számára. Az élő kortársak alkotásai nem feltétlen alkalmasak erre, a klasszikus kortársakéi annál inkább. Az NFT nem csökkenti a mű minőségét, sokkal inkább ráerősít azzal, hogy a párhuzamos valóságba is beviszi.

JJ: Mivel folytatódik a programsorozat, amit elkezdtek?

↑ ↓

Lassú élet. Radikális hétköznapok
Fotó: Rosta József /
Ludwig Múzeum -
Kortárs Művészeti Múzeum

↗

Barabási NFT
Fotó: Végel Dániel / Ludwig Múzeum
- Kortárs Művészeti Múzeum,
Adattár és Digitális Archivum

FJ: A következő vendégünk egy világhírű kortárs képzőművész lesz, utána szeretnénk egy nagy látószögű, nagy spektrumú művészettörténész múzeumigazgatót meghívni, mert az általa vezetett intézménynek komoly tapasztalatai vannak a múzeum fenntarthatóságának kérdéseiben, amelyek a budapesti Ludwig Múzeumnak is a fókuszában állnak.

JJ: A *Nem vagyok robot* című kiállításon keresztül érkeztem hozzád, és eszembe jutott, hogy a technikán alapuló kiállítások nem költségesebbek-e, mint a korábbi képzőművészeti műfajok.

FJ: A kiállításrendezés önmagában sokkal költségesebbé vált. A technikai eszközöket a támogatók bocsátják nagyvonalúan a rendelkezésünkre, ehhez pedig az szükséges, hogy elismert pozíciója legyen a múzeumnak.

JJ: Mit jelent ez konkrétan?

FJ: Arra gondolok, hogy történt egy fordulat a Ludwig Múzeum megítélésében, amikor felismertük, hogy ki kell lépnünk a szűk kortárs színterről, és tágabb közeget kell megszólítanunk. Erről a nyári, prágai ICOM-konferencián is sok szó esett. A kortárs művészeti múzeumok rettenetesen izolálták magukat, és a kirekesztés semmilyen területen nem célravezető. Ez elitista folyamat volt, de csak együtt, a többi múzeummal együttműködve van esélyünk arra, hogy átgondolva a múzeumok speciális és általános definícióját, speciális és általános stratégiák és koncepciók

jöjjenek létre. A kortárs művészeti múzeumok fenntartása költségesebb, mint a régi képtárak működtetése. Ugyanakkor a korszerű kiállításrendezés meglátásom szerint elengedhetetlen a kortárs művészet prezentálásában, mert új látószöveget visz be az új kiállítási definícióba. A három évvel ezelőtti ICOM-konferencián, Kiotóban már nekifutott a múzeumi szakma, hogy kidolgozza a korszerű megközelítését annak, mi is a mai múzeum definíciója. De kiderült, hogy elképesztően széles a spektrum, és ez szinte lehetetlen feladat. A ma is érvényben lévő múzeumi szemlélet kifejezetten európai képzőművészet. Számos világkultúra anélkül őrzi és tiszteli a saját kultúráját, hogy múzeumi körülmények közé helyezné azt, mert vallásában, élethitében benne van a hagyományőrzés. A múzeum viszont ad egy értelmezési keretet, ami egy közös nyelvi platformra helyezi annak a kultúrának a történetét, értelmezését.

JJ: A múzeum szerepének megváltozása éppen ebben az évtizedben gyorsult fel, de intézményvezetői tapasztalatod 1996-ig nyúlik vissza. Mi okozza a legnagyobb nehézséget most?

FJ: Korábban tízévente volt egy ugrás, húszévente egy nagy változás, de most az életünk más területeihez hasonlóan a kulturális-művészeti közeg is felgyorsult. A digitalizáció, a klímakatasztrófa, az orosz-ukrán háború és az infláció eddig sosem látott

mértékben és tempóban okoz változásokat. Megrögzötten vallottam mindig is az intézményen belüli demokratikus együttműködést a különböző osztályokkal. Ez szerintem elég jól működött. Ma a „félelmem” (valójában nem félek, csak fájdalommal konstátálom) abban van, hogy van online és offline állapot, nincs hierarchia és felelősség, csak az a nyerő, aki előbb nyomja meg a gombot. Ez nem valódi kommunikáció, és nem valódi együttműködés, nem egymásra, hanem az informatikai rendszerre kell figyelni. Miközben a párbeszédre építkezés továbbra is elengedhetetlen, csak egy generáció már nem veszi észre annak szükségét.

JJ: Azt mondtad egyszer, hogy leginkább a kurátor szerepét érzed magadénak. Ha most valaki megbízna egy kiállítás létrehozásával, miről szólna a kiállításod?

FJ: Változatlanul egyfajta szimbólumrendszer felállítása, keresése érdekel a történelmi és a kortárs művészetben egyaránt. Az archetipikus gondolkodás megjelenését keresném a historizmusban, a szecesszióban, a kortársban. Tablót állítanék össze arról, miként jelenik meg az én prezentációja, a szenvedéseké. Megkeresném, hogy ötszáz éven keresztül hogyan jelenik meg ugyanaz a narratíva a művészetben.